MIHAI ROBU, PĂRINTELE EPISCOP, ŞI SEMINARUL DIECEZAN

Cercet. dr. Iosif TAMAŞ[1], Lect. univ. dr. pr. Fabian DOBOŞ[2]

Rezumat: Mihai Robu este *primul Episcop moldovan de baştină* înmormântat în Catedrala Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului" din Iaşi; iar istoria Moldovei se prezintă zbuciumată, ca un mister al suferinței în dieceza noastră. Avem în fața noastră o personalitate care s-a remarcat, de-a lungul episcopatului, prin ridicarea de numeroase biserici, printr-o grijă deosebită pentru seminarul diecezan, prin multe vizite canonice însoțite de administrarea sfântului Mir, prin susținerea presei catolice şi, nu în ultimul rând, prin ocrotirea celor greu încercați în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Dacă ar fi să rezumăm în cinci cuvinte-cheie activitatea episcopului Mihai Robu, acestea ar fi: *identitate, unitate, fidelitate, latinitate, umanitate.* Identitatea se referă la teologia sacramentală a preoției lui Cristos care s-a transfigurat în persoana lui Mihai Robu; unitatea priveşte spre universalitatea catolicității Bisericii pe care a slujit-o în toată integralitatea ortodoxiei canonice pe care o reprezenta; fidelitatea se va concretiza în dragostea apostolică manifestată față de scaunul apostolic petrin; latinitatea va fi virtutea cu care şi-a slujit poporul din care provenea, iar umanitatea va desăvârşi creştinul care se va fi aplecat asemenea samariteanului milostiv în toate momentele de suferință prin care va fi trecut poporul român. Putem surprinde aici misterul *unității intrinseci* a vieții şi activității episcopului Mihai Robu, analizând în acelaşi timp angajamentul său pastoral, destoinicia şi hotărârea cu care îşi va susține poporul creştin ce i-a fost hărăzit să-l conducă la mântuire.
Cuvinte-cheie: universalitate, identitate, catolicitate, unitate, angajare, fidelitate, popor, latinitate, umanitate.

Abstract: Mihai Robu is the *first Moldavian native bishop* buried in "The Assumption of Our Lady" Roman-Catholic Cathedral of Iaşi; and the history of Moldavia was tumultuous, as a mystery of suffering in our diocese. We have in front of us a personality that stood out, along his episcopate, by raising numerous churches, with special care for the diocesan seminary, by several canonical visits accompanied by the administration of the sacred chrism, by supporting the Catholic press and, and last but not least, by the protection of those less fortunate during the Second World War. If I had to summarize in five keywords Bishop Mihai Robu's work, they would be: *identity, unity, loyalty, latinity, humanity.* The identity refers to the sacramental theology

[1] Facultatea de Teologie Romano-Catolică, Universitatea „Al.I. Cuza" din Iaşi, email: iosifta@yahoo.com;

[2] Institutul Teologic Romano-Catolic „Sf. Iosif" din Iaşi: email fabiandobos@yahoo.it.

of Christ's priesthood, which transfigured in the person of Mihai Robu; the unity looks towards the universality of the Catholic Church which he served throughout the whole canonic orthodoxy that he was representing; the loyalty will result in the apostolic love expressed towards the Petrine Apostolic chair; the latinity will be the virtue that has served the people who belonged to, and the humanity will complete the Christian who will be also bent like the merciful Samaritan at all suffering times through which the Romanian people will be passed. We capture here the mystery of the *intrinsic unity* of life and work of Bishop Mihai Robu while analyzing his pastoral commitment, the sufficiency and determination that will support the Christian nation that was destined to be lead to salvation.
Keywords: universality, identity, catholicity, unity, commitment, loyalty, people, latinity, humanity.

Preambul

Mihai Robu este *primul Episcop moldovan de baştină*[3] înmormântat în Catedrala Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului" din Iaşi; iar istoria Moldovei se prezintă zbuciumată, ca un mister al suferinței în dieceza noastră:

> Poate n'a fost o dieceză mai sbuciumată de cât dieceza Iaşilor. La cârma ei s'au perindat atâția prelați, din atâtea colțuri de lume. Eparhia noastră întruneşte atâta împietrițare de națiuni, fiecare cu obiceiurile şi pretențiile sale. Se cerea destoinicie pentru împăcare şi strângerea tuturor sub aceeaş puternică credință şi conducere catolică[4].

Despre această destoinicie dorim să vorbim, căci avem în fața noastră o personalitate care s-a remarcat, de-a lungul episcopatului, prin ridicarea de numeroase biserici, printr-o grijă deosebită pentru Seminarul diecezan, prin multe vizite canonice însoțite de administrarea sfântului Mir, prin susținerea presei catolice şi, nu în ultimul rând, prin ocrotirea celor greu încercați în timpul celui de-al Doilea Război Mondial[5]. Dacă ar fi să rezumăm în cinci cuvinte-cheie activitatea episcopului Mihai Robu, acestea ar fi: *identitate, unitate, fidelitate, latinitate, umanitate*. Identitatea se referă la teologia sacramentală a preoției lui Cristos care s-a transfigurat în persoana lui Mihai Robu; unitatea priveşte spre universalitatea catolicității Bisericii pe care a slujit-o în toată integralitatea ortodoxiei canonice pe care o reprezenta; fidelitatea se va concretiza în dragostea

[3] *Almanahul „Presa Bună"*, Presa Bună, Iaşi 1941, 25.
[4] *Almanahul „Presa Bună"*, 25.
[5] A. Moraru – I. Răchiteanu, *Păstorii diecezei de Iaşi şi rectorii Seminarului diecezan*, Sapientia, Iaşi 2004, 25.

apostolică manifestată faţă de scaunul apostolic petrin; latinitatea va fi virtutea cu care şi-a slujit poporul din care provenea, iar umanitatea va desăvârşi creştinul care se va fi aplecat asemenea samariteanului milostiv în toate momentele de suferinţă prin care va fi trecut poporul român. Putem surprinde aici misterul *unităţii intrinseci* a vieţii şi activităţii episcopului Mihai Robu, analizând în acelaşi timp angajamentul său pastoral, destoinicia şi hotărârea cu care îşi va susţine poporul creştin ce i-a fost hărăzit să-l conducă la mântuire.

1. Biografia episcopului Mihai Robu

Primul episcop indigen al Dieceze Romano-Catolice de Iaşi s-a născut în comunitatea din Săbăoani (judeţul Neamţ) la 10 aprilie 1884[6], fiind primul preot dat de această însemnată parohie[7]. După terminarea şcolii primare în satul natal, a început cursurile teologice la Seminarul diecezan din Iaşi, în toamna anului 1894, fiind al 34-lea tânăr indigen admis la această instituţie[8]. De-a lungul anilor de seminar, Mihai Robu a fost un student silitor, dar şi evlavios[9]. Pe lângă dogma Bisericii, el a aprofundat diverse limbi: latina, italiana, franceza şi germana[10]; în jurnalul seminarului este mereu amintit în funcţia de sacristan, fapt ce confirmă grija pe care o avea pentru celebrarea misterelor sacre[11]. Mihai Robu a fost hirotonit diacon la 19 noiembrie 1906, iar consacrarea preoţească a primit-o la 7 aprilie 1907, prin impunerea mâinilor primului episcop de Iaşi, Mons. Nicolae Iosif Camilli (1884-1894 şi 1904-1915). Încă din ianuarie 1907, el fusese numit prefect[12] pentru seminariştii din Iaşi[13]. Până la începerea Primului Război

[6] Mihai a fost fiul lui Iosif şi al Margaretei Robu, catolici practicanţi din parohia Săbăoani. Tradiţia orală a satului susţine că primul episcop indigen de Iaşi a fost strănepotul deputatului Divanului ad-hoc al Moldovei Ioan Robu (cf. Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, Iaşi 2002, 181; Iosif Gabor, *Ierarhia catolică a Moldovei*, ms., III, Frumoasa 1974, 191). Anul naşterii episcopului Mihai Robu este acelaşi cu cel al înfiinţării Episcopiei de Iaşi, care a fost fondată în urma ridicării Vicariatului Apostolic al Moldovei la rangul de episcopie, la data de 27 iunie 1884.

[7] Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 181.

[8] Iosif Gabor, *Seminarul Catolic Iaşi, 1886-1986*, ms., Luizi Călugăra 1985, 102.

[9] Cf. Aurel Percă, ed., *Ca toţi să fie una. Studii şi articole în onoarea PS Petru Gherghel cu ocazia aniversării a 20 de ani de episcopat şi 70 de ani de viaţă*, Sapientia, Iaşi, 2010, 299.

[10] Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 182.

[11] Arhiva Institutului Teologic Romano-Catolic Iaşi (AITRC Iaşi), Cronica Seminarului „Sfântul Iosif" Iaşi (Diarium), dosar 58/1903, f. 53.

[12] Funcţia de prefect cuprinde anumite îndatoriri legate de bunul mers al seminarului, atât pe plan administrativ, cât şi pe plan spiritual.

[13] A. Moraru – I. Răchiteanu, *Păstorii diecezei de Iaşi...*, 25. De remarcat încrederea pe care i-au acordat-o episcopul şi rectorul seminarului, încredinţându-i o astfel de responsabulitate, deşi Mihai Robu era încă diacon.

Mondial, preotul Mihai Robu a fost profesor şi formator în Seminarul diecezan, iar după anul 1914 a slujit ca paroh în comunităţile din Văleni, Faraoani şi Bacău, cursurile teologice fiind suspendate. Pe toată durata războiului, prima grijă a părintelui Mihai era aceea de a-i întări pe cei care aveau de suferit în urma catastrofei (răniţi, văduve, orfani etc.). Zilnic se înălţau la cer rugăciuni pentru cei căzuţi pe front, pentru cei care luptau pentru a-şi apăra patria, dar şi pentru încetarea grabnică a războiului[14]. În anul 1920, părintele Mihai Robu a fost numit secretar al episcopului de Iaşi, Mons. Alexandru Theodor Cisar. Aşadar, a revenit la Iaşi, în Seminarul diecezan (redeschis la 18 octombrie 1920), unde şi-a reluat misiunea de formator şi profesor[15]. Părintele Mihai Robu a colaborat cu redacţia revistei diecezane *Lumina creştinului* (primul număr apărut în 1913), prin publicarea unor articole care aveau drept scop dezvoltarea socială, culturală şi spirituală a catolicilor din Moldova[16]. Mişcat de zelul sacerdotal al preotului Mihai Robu şi al altor trei preoţi din Dieceza de Iaşi, episcopul Alexandru Theodor Cisar a obţinut de la Sfântul Scaun, în anul 1924, distincţii preţioase pentru aceştia. Cităm un fragment din scrisoarea circulară nr. 2614 din 22 februarie 1924, prin care amintitul episcop aducea acest lucru la cunoştinţa preoţilor şi credincioşilor din Moldova:

> Vă facem deci cunoscut că prin decretele date la 5.02.1924 au fost numiţi camerieri secreţi, supranumerari ai Sanctităţii Sale Papa Pius al XI-lea, următorii: Preacucernicia sa Ioan Bogleş, decan de Siret şi paroh de Gherăieşti, Preacucernicia sa dr. Anton Gabor, director al şcolii din Iaşi şi redactor al revistei *Lumina creştinului*, Preacucernicia sa dr. Marcu Glase, decan de Basarabia şi paroh de Chişinău, şi Preacucernicia sa părintele Mihai Robu, secretar episcopal. De acum încolo, aceştia mai sus numiţi au titlul de monseniori şi toate prerogativele acordate demnităţii primite. Onorificenţele date sunt menite a face cunoscută râvna lor pentru mărirea numelui lui Dumnezeu şi binele sfintei Biserici[17].

În urma demisiei de la scaunul arhiepiscopal de Bucureşti a lui Raymund Netzhammer (1924)[18], Sfântul Scaun l-a numit pe episcopul de Iaşi Alexandru Theodor Cisan arhiepiscop de Bucureşti, acesta rămânând

---

[14] Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 182.

[15] A. Moraru – I. Răchiteanu, *Păstorii diecezei de Iaşi...*, 25.

[16] Jean Nouzille, *Les catholiques de Moldavie. Histoire d'une minorité religieuse de Roumanie*, Iaşi, 2008, 251.

[17] Arhiva Episcopiei Romano-Catolice Iaşi (AERC Iaşi), dosar 2/1921, f. 5.

[18] Arhiepiscopul a fost obligat să-şi prezinte demisia din cauza faptului că guvernul de la Bucureşti a considerat că în timpul Primului Război Mondial ar fi colaborat cu trupele de ocupaţie germană (Raymund Netzhammer, *Episcop în România într-o epocă a conflictelor naţionale şi religioase*, II, Bucureşti 2005, 1610; cf. Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 184).

însă şi la conducerea Diecezei de Iaşi, ca administrator apostolic[19]. La 7 mai 1925, Mons. Mihai Robu a fost numit în scaunul episcopal de Iaşi, fiind prezentat Sfântului Scaun de către noul arhiepiscop de Bucureşti, Mons. Cisar[20]. Episcopul Mihai Robu a slujit Dieceza de Iaşi până la moartea sa (27 septembrie 1944). Din cauza celui de-al Doilea Război Mondial, a fost nevoit, în martie 1944, să se refugieze la Beiuş[21], unde a murit. Trista veste a fost adusă la cunoştinţa credincioşilor cu ajutorul următoarelor cuvinte:

> Clerul Diecezei Catolice de Iaşi, cu inimă îndurerată, dar resemnat la voinţa prea sfântă a lui Dumnezeu, anunţă tuturor că Excelenţa Sa Monsenior Mihai Robu, episcop catolic de Iaşi, a trecut la cele veşnice, după scurte şi grele suferinţe, în ziua de 27 septembrie a.c., orele 10.00, în al 61-lea an al vieţii, al 38-lea al preoţiei şi al 20-lea al păstoririi sale binecuvântate. Rămăşiţele pământeşti ale iubitului şi în veci neuitatului ierarh se vor aşeza provizoriu în cimitirul din Beiuş, după slujba religioasă ce se va oficia în biserica greco-catolică română din Beiuş, vineri, 29 septembrie 1944, orele nouă dimineaţă. Odihnească-se în pace![22]

A fost înmormântat în cimitirul din localitate la 29 septembrie, iar în anul 1964 osemintele sale au fost aduse la Iaşi şi reînhumate în Catedrala „Adormirea Maicii Domnului"[23].

2. Activitatea episcopului Mihai Robu

Lucrarea spirituală a primului episcop indigen de Iaşi poartă amprenta inscripţiei de pe stema episcopală: *In cruce salus*. Crucea episcopului Mihai Robu a fost mai mare şi, prin urmare, mai grea decât a predecesorilor săi, deoarece în perioada interbelică Dieceza de Iaşi cuprindea şi comunităţile din Basarabia şi Bucovina[24]. Pentru a reuşi să-şi facă simţite vocea şi autoritatea în întreaga dieceză, Mons. Mihai Robu s-a lăsat ajutat de vicarul general al Bucovinei, Mons. Adalbert Grabowski, şi de parohul

---

[19] Iosif Gabor, *Ierarhia catolică de rit latin în România*, ms., Bucureşti 1980, 139.

[20] AERC Iaşi, dosar 1/1933, f. 3.

[21] AERC Iaşi, dosar 17/1923-1947, f. 167.

[22] Anton Despinescu, „Diarium – file de cronică privind seminarul diecezan *Sfântul Iosif* din Iaşi (1939-1947)", *Buletin istoric* 3 (2002) 137.

[23] A. Moraru – I. Răchiteanu, *Păstorii diecezei de Iaşi...*, 25.

[24] În raportul prezentat Sfântului Scaun în anul 1933, Mons. Mihai Robu scria că din 2 august 1921 regiunea Basarabia a fost adăugată Diecezei de Iaşi (mai înaine aparţinea de Dieceza de Tiraspol – Rusia); în urma concordatului dintre România şi Vatican, la 15 august 1930, Bucovina a trecut sub jurisdicţia episcopatului de Iaşi (până atunci depindea de Leopoli – Polonia) (AERC Iaşi, dosar 1/1933, f. 27). Dacă în Basarabia numărul de catolici nu era foarte mare, trebuie remarcat faptul că credincioşii din Bucovina (110.000 - în mare parte germani, polonezi şi unguri) reprezentau circa jumătate din întreaga dieceză (Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 185).

de Chişinău, Mons. Dr. Marcu Glaser, care era şi decan de Basarabia[25]. În anul 1933, suprafaţa Diecezei de Iaşi era de 93.545 km²; dintre cele 6 milioane de oameni care trăiau în Moldova, 200.000 erau romano-catolici; evreii erau circa 600.000. În acelaşi an, în Dieceza de Iaşi erau 68 de preoţi seculari, 10 clerici şi 57 de seminarişti; dieceza avea 8 decanate: Iaşi (cu reşedinţa la Iaşi); Siret (Tămăşeni); Bistriţa (Bacău); Trotuş (Grozeşti); Basarabia (Chişinău); Cernăuţi (Cernăuţi); Rădăuţi (Rădăuţi); Suceava (Suceava); erau 29 de parohii; conventualii aveau 10 parohii[26], franciscanii fiind în număr de 25 de preoţi şi 19 fraţi; iezuiţii aveau reşedinţa la biserica din Cernăuţi – acolo erau în număr de 4 preoţi şi 2 fraţi laici; în plus, în Seminarul din Iaşi mai erau 3 preoţi şi un *magister*. La aceeaşi dată, mai erau în Iaşi şapte preoţi din Congregaţia *Sfântul Vincenţiu de Paul*, care lucrau în diverse parohii. În Dieceza de Iaşi mai activau şi surorile *Notre Dame din Sion*: la Iaşi erau 72 de surori; la Galaţi erau 85[27]. De asemenea, în dieceză mai activau şi surorile *Del Giglio,* care ţineau orfelinatele din Huşi (6 surori) şi Hălăuceşti (10 surori). În sfârşit, amintim şi prezenţa surorilor celui de-al Treilea Ordin Franciscan, care aveau un orfelinat la Cernăuţi[28].

Episcopul Mihai Robu s-a îngrijit în mod constant şi de faptul ca preoţii din Dieceza de Iaşi să-şi păstorească enoriaşii cu zel şi vrednicie[29]. În acest

[25] Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 193.

[26] La 26 iulie 1895, Congregaţia De Propaganda Fide a promulgat decretul de înfiinţare a Provinciei franciscane Sfântul Iosif din Moldova. Prin acest decret, ce conţinea şapte puncte, erau delimitate hotarele provinciei franciscane, se dădea acesteia numele de Sfântul Iosif, se preconiza deschiderea unui noviciat şi a unui seminar franciscan în Moldova, erau enumerate cele 10 parohii care trebuia să compună noua provincie (Arhiva Curiei Generale a Fraţilor Minori Conventuali, Nova Ordinis Provincia Romaniae, ff. 14-16).

[27] Numărul de surori era mai mare la Galaţi, deoarece aici şcoala pe care acestea o conduceau avea mai multe eleve, în oraşul Galaţi fiind mai mulţi catolici decât la Iaşi, şi datorită faptului că la Galaţi veneau cu vaporul pe Dunăre mulţi austrieci şi italieni catolici pentru a încheia diverse afaceri.

[28] AERC Iaşi, dosar 1/1933, ff. 3-5. Redăm şi statistica pe care episcopul a prezentat-o Sfântului Scaun la vizita *ad limina* din 25 octombrie 1938: Moldova avea 6,5 milioane de locuitori, din care 220.000 catolici; preoţi diecezani erau 58; clerici, 34, iar seminarişti, 30 (Ibidem, f. 34); franciscanii erau 38 de preoţi şi 19 fraţii laici; iezuiţii erau la Cernăuţi 4 preoţi şi 2 fraţi laici şi în seminarul din Iaşi 4 preoţi şi 2 scolastici (Ibidem, f. 36); pentru Bucovina exista un vicar general, Adalbert Grabowski, care fusese numit de mitropolitul de Leopoli, înaintea anexării Bucovinei la Dieceza de Iaşi (Ibidem, f. 50). Mai mulţi seminarişti se găseau la studii peste hotare: 6 la Colegiul De Propaganda Fide din Roma; 3 în Germania; 3 în Polonia; 2 la Fano (Italia) (Ibidem, f. 53); se publicau revistele: *Lumina creştinului* (diecezană); *Die katholische Volkswacht* (editată de preoţii germani la Cernăuţi); *Viaţa* şi *Aurora franciscană* (franciscane) (*Ibidem*, f. 56).

[29] Acest lucru reiese şi dintr-o scrisoare pe care episcopul Mihai Robu a trimis-o la 10 noiembrie 1930 parohului din Luizi-Călugăra, Iosif P.M. Pal, O.F.M. Conv.: „Ma rog în fieca-

sens, se poate confirma că în scrisorile trimise preoţilor autoritatea se împletea cu bunătatea[30]. Metoda aplicată era simplă, deşi cerea un efort deosebit: episcopul îi scria fiecărui preot în parte, pentru a-l încuraja sau corecta. Deseori, preoţii care aveau de construit biserici apelau la păstorul diecezei, care, de cele mai multe ori, le dăruia diverse ajutoare financiare sau aproba numeroase scrisori prin care respectivii parohi cereau ajutoare atât de la unele instituţii din ţară, cât şi din străinătate.

> Pastoraţia episcopilui Robu este însemnată prin construcţiile frumoase şi multe de biserici, care s-au înălţat prin satele Moldovei, în perioada dintre cele două războaie, şi prin desele vizite canonice prin toate satele întinsei sale dieceze, în aşa fel că figura episcopului Robu era aşteptată şi bine cunoscută prin toate locurile[31].

În perioada interbelică s-a dezvoltat foarte mult presa catolică în Moldova datorită interesului mare pe care unii preoţi l-au avut faţă de evanghelizarea poporului prin scrieri religioase. Cele mai importante reviste erau *Lumina creştinului* (revistă diecezană care apărea la Iaşi) şi *Viaţa* (revista fraţilor franciscani conventuali, care era tipărită la Săbăoani)[32]. Dacă prima revistă se adresa unui public cu o anumită cultură, a doua avea un accent mai popular, fiind publicate aici şi articole cu caracter practic, pentru catolicii care trăiau la ţară. În perioada păstoririi episcopului Mihai Robu a luat un avânt deosebit spiritualitatea franciscană. Acest ordin, prezent încă din secolul al XIII-lea pe teritoriul aşezat la est de Munţii Carpaţi[33], a reuşit să înfiinţeze pe teritoriul Moldovei o provincie care avea datoria de a-l ajuta pe episcopul de Iaşi în pastoraţie[34]. Pentru formarea noilor preoţi

---

re zi la sfânta Liturghie pentru scumpul meu cler, pentru ca toţi să fie sănătoşi, râvnici, prudenţi, pilde de virtuţi preoţeşti" (IDEM, dosar 2/1921, f. 260).

[30] Astfel, parohului de Huşi, Felix Rafaelli, O.F.M. Conv., care depozitase o mare cantitate de piatră în curtea orfelinatului din localitate, spre marea supărare a maicilor, episcopul Mihai Robu îi scrie următoarele cuvinte de dojană: „Purtarea aceasta nu o înţelegem şi nici nu vrem s-o calificăm; dar se potriveşte foarte puţin cu haine sfântului Francisc" (IDEM, dosar 2/1921, f. 19).

Părintelui Andrei Gherguţ, foarte dur în privinţa comportamentului tinerilor, episcopul Mihai Robu îi recomandă mai multă înţelepciune: „Fii sever unde trebuie, dar şi prudent, pentru că, astfel, mai mult strici decât câştigi... Vei căuta să readuci pe cei rătăciţi pe calea mântuirii cu toate mijloacele ce ţi le va dicta zelul şi prudenţa" (IDEM, 3/1943, scrisoarea nr. 127 din 2 martie 1943).

[31] Iosif GABOR, *Ierarhia catolică a Moldovei*, ms., vol. III, 192.

[32] De remarcat faptul că cele două reviste au apărut pentru prima dată în acelaşi an: 1913.

[33] Cf. Fabian DOBOŞ, *La Diocesi di Jassy (Romania) durante l'episcopato del vescovo Domenico Jaquet, O.F.M. Conv. (1895-1903)*, Sapientia, Iaşi 2008, 48.

[34] Această reuşită a catolicismului din Moldova a avut loc în timpul păstoririi celui de-al doilea episcop de Iaşi, Mons. Dominic Jaquet (1895-1903). Cf. Fabian DOBOŞ, *La Diocesi di Jassy (Romania)...*, 109-123.

şi fraţi din acest ordin călugăresc, a fost fondat la Hălăuceşti, în anul 1898, un seminar regular[35], iar la Săbăoani a fost inagurat, la 15 august 1926, Noviciatul franciscan[36]. La data de 22 august acelaşi an, părintele provincial Bonaventura Morariu îi trimitea o scrisoare episcopului Mihai Robu, prin care îi cerea permisiunea de a păstra sfânta Împărtăşanie în capela din noua clădire a Noviciatului franciscan. De fapt, această cerere era a novicilor din Săbăoani, care doreau să aibă mereu în propria casă preasfântul Sacrament, pentru ca ori de câte ori ar fi avut un moment de recreaţie, să-l petreacă în faţa lui Isus din sfânta Împărtăşanie[37]. Ca urmare a acestei mărturisiri de credinţă, în Parohia Săbăoani a avut loc un avânt puternic în rândul Ordinului al Treilea Franciscan (terţiarii). „Pe lângă terţiarii vechi, în ziua de 4 octombrie 1926 au primit haina 55 de persoane”[38]. Merită amintit şi faptul că în anul 1924 a început să funcţioneze la Luizi-Călugăra Seminarul Filosofico-Teologic Franciscan[39].

3. Grija episcopului Mihai Robu faţă de Seminarul din Iaşi

Una dintre priorităţile episcopului Mihai Robu, încă de la numirea sa în fruntea Episcopiei de Iaşi, a fost grija pe care necontenit a arătat-o pentru Seminarul din Iaşi, seminar pe care el însuşi l-a frecventat, în care a predat şi care, ca episcop, a devenit „inima inimii” sale.

Primul lucru pe care l-a considerat necesar în grija sa pentru dieceza a cărei păstorire i-a fost încredinţată era mărirea numărului seminariştilor[40]. În total, în perioada 1925-1944, au fost admişi în Seminarul din Iaşi 241 de tineri, dintre care 73 au fost hirotoniţi preoţi[41], ducând până la sfârşit „lupta cea bună” (*2Tim* 4,7).

În anul 1925, ca urmare a lipsurilor financiare, nu a putut primi nici un seminarist[42]. În anul 1927, Mons. Mihai Robu îi încredinţează pentru a treia oară conducerea Seminarului Mons. Diomede Ulivi, la 11-12 ocotmbrie acelaşi an urmă primirea a 57 de candidaţi, dintre care 17 aparţineau Arhidiecezei de Bucureşti. La 26 octombrie 1929, Universitatea din Iaşi a

---

[35] Fabian Doboş, *La Diocesi di Jassy (Romania)...*, 244-251.

[36] Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 130.

[37] AERC Iaşi, dosar 1/1926, f. 12.

[38] *Aurora franciscană*, Hălăuceşti, anul IX, nr. 9-10-11-12, p. 95.

[39] Iosif Petru M. Pal, *Originea catolicilor din Moldova şi fanciscanii, păstorii lor de veacuri*, Săbăoani-Roman 1942, 226.

[40] Primele scrisori pastorale ale episcopului Mihai Robu scot în evidenţă grija specială pe care acesta a arătat-o faţă de Seminarul diecezan din Iaşi (cf. Fabian Doboş, ed., *Săbăoani, file de istorie*, 186).

[41] Iosif Gabor, *Seminarul catolic Iaşi*, 1886-1986, ms., Luizi Călugăra 1985, 107-115.

[42] AERC Iaşi, dosar 4/1925, f. 98.

restituit Episcopiei clădirea seminarului. La 28 octombrie, Mons. Diomede Ulivi, împreună cu Mons. Anton Gabor şi cu profesorii universitari David şi Mayer au convenit asupra reparaţiilor necesare şi a predării edificiului Seminarului de pe Copou, fost cămin studenţesc. La 23 noiembrie 1929 a început transportarea lucrurilor Seminarului în clădirea retrocedată[43].

Solicitudinea specială pe care a arătat-o episcopul Mihai Robu faţă de Seminarul dicezan din Iaşi este reflectată şi în circularele sale despre „inima Diecezei de Iaşi". Astfel, la puţin timp după ce a luat frâiele diecezei, Mihai Robu adresează, la 6 decembrie 1925, o scrisoare circulară, prin care doreşte să-i responsabilizeze pe credincioşii eparhiei sale cu privire la contribuţia fiecăruia în formarea „viitorilor voştri părinţi sufleteşti". Mai întâi, Mihai Robu mulţumeşte pentru ajutoarele acordate până la acel moment, în special pentru colecta de Paşti pentru „scumpul Nostru Seminar", dar în chip deosebit mulţumeşte „acelora care au dat bani sub titlu de «Pâinea seminarului», adică suma ce ajunge pentru a plăti o zi pâinea trebuincioasă seminariştilor".

Circulara îi îndeamnă pe iubiţii săi „fii în Cristos" să nu lase „să treacă sărbătoarea cea frumoasă a Naşterii Domnului nostru Isus Cristos" fără să se gândească „la iubirea lui cea mare către noi", iubire pe care credincioşii o pot arăta şi prin ajutorarea Seminarului:

> De am găsi în mijlocul vostru numeroşi binefăcători de felul acesta, am scăpa de o grijă mare. Şi cred că n-ar fi greu să contribuiţi în modul acesta la întreţinerea seminariştilor: la cununii, la botezuri, la înmormântări, la alte ocaziuni, în loc de a face unele cheltuieli zadarnice şi poate chiar vătămătoare, daţi o sumă potrivită pentru „Pâinea seminarului".

Răsplata pentru aceste binefaceri va fi una spirituală, „căci banul astfel întrebuinţat vă va aduce binecuvântare prin rugăciunile ce le vor face seminariştii pentru toţi binefăcătorii lor"[44].

Într-o altă circulară, datată 3 mai 1927, episcopul Mihai Robu aducea la cunoştinţa credincioşilor „că la toamnă vom primi elevi noi în Seminarul diecezan din Iaşi". Iată cum vede păstorul diecezei rolul Seminarului:

> Seminarul este un loc de pregătire a viitorilor preoţi, unde tinerii sunt ţinuţi departe de primejdiile lumii, de ispitele ei şi de pildele rele şi sunt crescuţi în frica lui Dumnezeu, ca să fie vestitori destoinici ai Evangheliei şi împărţitori credincioşi ai tainelor lui Dumnezeu, prin mijlocul cărora să-i ducă pe oameni la mântuire. În Seminar elevii primesc învăţătura trebuincioasă în ştiinţele

---

[43] Cf. *Volum festiv în amintirea evenimentului unic în istoria Eparhiei de Iaşi: Hirotonia a 33 absolvenţi clerici ai acestui seminar*, Presa Bună, Iaşi 1939, 14.

[44] Cf. Iosif Tamaş – Fabian Doboş, ed., *Dinamica păstoririi Bisericii Romano-Catolice din Moldova de la înfiinţarea Episcopiei de Iaşi (1884) până în prezent*. II. *Episcopul Mihai Robu*, Sapientia, Iaşi 2011, 105-106.

profane şi bisericeşti; mintea lor se dezvoltă prin studiul filozofiei şi al teologiei; cunoştinţele lor se întind la toate ramurile ştiinţelor; pentru ca viitorii preoţi să poată sta de vorbă cu toată lumea şi să poată subjuga adevărului descoperit de Dumnezeu chiar minţile cele mai luminate.

O caracterizare mai bună a importanţei Seminarului nici că s-ar putea găsi!

În aceeaşi circulară, Mons. Mihai Robu indică şi cum se desfăşoară viaţa zilnică a unui seminarist:

Ei se roagă regulat la anumite timpuri ale zilei; ascultă sfânta Liturghie în fiecare zi; primesc deseori sfintele sacramente; aud vorbindu-se despre cele sfinte: fuga păcatului, deprinderea virtuţilor creştineşti, iubirea desăvârşită către Dumnezeu şi către aproapele, pildele eroice ale sfinţilor şi învaţă în chipul acesta a fi buni şi a face totul pentru Dumnezeu.

Condiţia necesară pentru ca cineva să guste fericirea de a fi preot, păstorul o vede în „gândul curat de a-i sluji lui Dumnezeu şi de a munci spre mântuirea oamenilor”[45].

Pe lângă contribuţiile pe care le ofereau credincioşii Diecezei de Iaşi pentru Seminar, o altă sursă de venit pentru întreţinerea seminariştilor au fost călătoriile episcopului în Occident, cu scopul de a cere ajutoare[46]. În acelaşi timp a reuşit să redobândească de la guvernul român suma de 41.000 lei pe care Seminarul o primea încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea[47].

Primul episcop indigen de Iaşi s-a îngrijit cu o atenţie deosebită şi de formarea intelectuală a seminariştilor. Pentru a avea profesori bine pregătiţi, Mons. Robu îi trimitea la studii de specialitate, în universităţi de seamă ale Europei, pe cei mai buni dintre studenţi. Astfel, în toamna anului 1934 au plecat pentru studii la Roma trei dintre studenţii filozofi pentru definitivarea studiilor la Colegiul *De Propaganda Fide*, unde, încă din anul 1932, se mai aflau trei studenţi români[48]. Episcopul păstra o strânsă legătură cu seminariştii trimişi la studii, încurajându-i şi asigurându-i de susţinerea sa materială şi spirituală. Tinerilor trimişi la Universitatea din Strasbourg (Petru Andrei, Gaspar Bachmeier şi Carol Söhn) le scria: „Aţi lăsat cea mai bună impresie pe unde aţi fost… Să vadă şi francezii că şi cu românii nu-i de şagă!”[49] Seminariştilor Haik, Hartinger şi Weber, aflaţi pentru desăvârşirea studiilor la Universitatea din Trier, le-a trimis câte 500

---

[45] Cf. Iosif TAMAŞ – Fabian DOBOŞ, ed., *Dinamica păstoririi Bisericii Romano-Catolice...*, 112-113.

[46] Iosif GABOR, *Ierarhia catolică a Moldovei*, 191.

[47] Fabian DOBOŞ, *Istoria Seminarului „Sfântului Iosif” din Iaşi*, 25.

[48] Cf. *Volum festiv în amintirea evenimentului unic în istoria Eparhiei de Iaşi...*, 15.

[49] AERC Iaşi, dosar 2/1921, f. 286.

de mărci şi i-a rugat să-i cheltuiască cu înţelepciune, pentru că „am multe guri de hrănit şi mulţi copii de îmbrăcat. Rugaţi-vă să găsesc binefăcători cât mai mulţi pentru a putea întreţine acest regiment de elevi”[50].

În anul 1930, la conducerea Seminarului din Iaşi, la rugămintea episcopului Mihai Robu, revin călugării iezuiţi, rector fiind numit Felix Wiercinski. Schimbarea oficială a rectorului s-a făcut la 3 august. Pentru anul şcolar 1930-1931 s-au primit 21 de candidaţi în clasa a IV-a şi 40 pentru clasa I. Spre sfârşitul anului 1931 sosesc în seminar primele trei călugăriţe, care aparţineau „Familiei Mariei”; acestea aveau ca scop menţinerea curăţeniei în seminar, dar şi pregătirea hranei zilnice[51]. Felix Wiercinski a părăsit Seminarul la 25 iunie 1932, rămânând pentru seminarişti „un modul de trăire creştinească, de preot-păstor şi profesor”, motiv pentru care la conducerea Seminarului au rămas preoţii iezuiţi, în locul lui Wiercinski fiind numit rector Pr. Ştefan Iakubek, care a deţinut funcţia de recor până în anul 1934, când a fost înlocuit de Pr. Alfons Schinke[52].

În toamna anului 1936 s-au sărbătorit 50 de ani de la înfiinţarea Seminarului diecezan. Cu această ocazie au fost invitaţi toţi parohii din dieceză împreună cu câte trei enoriaşi. S-a organizat, pe lângă Liturghia pontificală cu *Te Deum*, un spectacol frumos în faţa autorităţilor, a preoţilor şi a delegaţiilor venite din parohiile Diecezei[53]. Pregătind acest jubileu, episcopul Mihai Robu a trimis credincioşilor o nouă circulară, înştiinţându-i despre acest eveniment şi îndemnându-i să se roage, „ca în viitor Seminarul să producă roade şi mai îmbelşugate pentru slava lui Dumnezeu şi pentru mântuirea sufletelor”. Prin aceeaşi circulară, Mons. Robu poruncea

> ca acest jubileu de 50 de ani al Seminarului Diecezan să fie sărbătorit în toate parohiile în ziua de Duminică 27 Septembrie sau în Duminica întâia a lunii Octombrie printr-o predică ocazională despre însemnătatea Seminarului şi a Preoţiei şi printr-un Te Deum, ce se va cânta la sfârşitul slujbei mari, şi o oră de adoraţiune a prea sfântului Sacrament expus pe altar înainte de vecernia obişnuită.

---

[50] AERC Iaşi, dosar 2/1921, f. 296.

[51] Cf. *Volum festiv în amintirea evenimentului unic în istoria Eparhiei de Iaşi*..., 14; Fabian Doboş, *Istoria Seminarului „Sfântului Iosif” din Iaşi*, 22.

[52] Cf. *Volum festiv în amintirea evenimentului unic în istoria Eparhiei de Iaşi*..., 14-15; Alois Moraru, „Seminarul diecezan «Sfântul Iosif» din Iaşi. De la înfiinţare până în anul 1948”, *Dialog teologic* 18 (2006) 31.

[53] Alois Moraru, „Seminarul diecezan «Sfântul Iosif» din Iaşi...”, 31.

De asemenea, se cerea „ca în acea duminică să se facă o colectă extraordinară în bani pentru nevoile urgente ale Seminarului”[54].

În anul 1939 episcopul Mihai Robu a avut bucuria să hirotonească 33 de preoţi. Evenimentul a fost pregătit şi printr-o scrisoare circulară din data de 14 noiembrie 1938. În ea, după ce mulţumeşte pentru ajutoarele acordate Seminarului şi după ce îndeamnă la continuarea oferirii acestui ajutor, cere, în mod deosebit, ajutorul spiritual şi nevăzut al rugăciunii, prin care ajutorul bănesc să nu fie dat în zadar, ci să aducă roade dorite. Motivul acestei cereri este tocmai hirotonirea în anul următor a celor 33 de tineri, dintre care 20 studiau la Iaşi, iar 13 în străinătate. Concret, în rugăciune urma să se ceară: 1) iluminare divină, ca aceşti tineri „să se cerceteze şi să vadă *cu ce gând se apropie de sfânta preoţie*”; 2) ca tinerii „să se cerceteze bine pe sine, adecă inima şi sufletul şi apucăturile şi pornirile şi caracterul lor, şi să vadă, *dacă au voinţa şi puterea trebuincioasă, ca să împlinească* – cu ajutorul harului dumnezeesc – *toate îndatoririle preoţeşti, exact, conştiincios şi până la moarte*”; 3) ca tinerii teologi „să rămână statornici în chemarea lor”[55].

Unul dintre absolvenţii promoţiei din anul 1939, Pr. Dumitru Sandu Matei, într-un frumos „Omagiu” editat cu ocazia hirotonirii, scria despre păstorul Mihai Robu următoarele rânduri, în care găsim exprimată iubirea pe care a avut-o episcopul faţă de Seminar, aşa cum au perceput-o şi trăit-o seminariştii:

> Dragostea sa l-a purtat peste hotarele ţării, unde pledează cu toată autoritatea sa de înalt prelat al Bisericii, pentru cei 50 de seminarişti ai lui… Dragostea părintească i-a reclamat multe jertfe. Multe le ştim, însă cele mai multe nu le ştim, fiindcă aşa-i orice bun părinte: face multe în taină, care rămân taină până la mormânt… El a luptat, a alergat, a muncit, s-a sacrificat pentru noi 12 ani. „Voi sunteţi grija mea cea mare!”, ne-a spus-o de atâtea ori. Doisprezece ani! A început a albi. Dumnezeu i-a primit rugăciunile şi jertfele, de ani de zile…[56]

În anul 1939 preoţii iezuiţi au părăsit din nou conducerea Seminarului, aceasta revenindu-le preoţilor diecezani. În toamna anului 1939, rector al Seminarului a fost numit Mons. Marcu Glaser, fiind primiţi încă 47 de elevi[57]. Ultima sfântă Liturghie pe care episcopul Mihai Robu a celebrat-o în Seminar a fost cea de hram, din 19 martie 1944[58], Solemnitatea sfântului

---

[54] Iosif TAMAŞ – Fabian DOBOŞ, ed., *Dinamica păstoririi Bisericii Romano-Catolice...*, 130.

[55] Cf. Iosif TAMAŞ – Fabian DOBOŞ, ed., *Dinamica păstoririi Bisericii Romano-Catolice...*, 141-143

[56] Cf. *Volum festiv în amintirea evenimentului unic în istoria Eparhiei de Iaşi...*, 5-6.

[57] Alois MORARU, „Seminarul diecezan «Sfântul Iosif» din Iaşi...”, 32.

[58] Cf. Alois MORARU, „Seminarul diecezan «Sfântul Iosif» din Iaşi...”, 32.

Iosif, după care au urmat refugierea şi moartea păstorului, departe de poporul credincios din Moldova şi de dieceza sa.

4. Mărturia spirituală a episcopului Mihai Robu

Primul episcop indigen al Diecezei de Iaşi a avut un rol deosebit de important în evoluţia catolicismului în Moldova, care în perioada episcopatului său a luat un mare avânt. Amprenta spirituală pe care episcopul Mihai Robu a lăsat-o asupra catolicismului din Moldova a fost atât de puternică, încât regimul comunist, instaurat în România după cel de-al Doilea Război Mondial, nu a reuşit s-o şteargă. Într-adevăr, foarte mulţi catolici, preoţi şi laici, care au avut de suferit pe timpul dictaturii, au fost întăriţi în momentele de cumpănă de figura şi exemplul acestui distins prelat. Relaţiile cordiale pe care episcopul Mihai Robu a reuşit să le instaureze cu autorităţile civile, dar şi cu preoţii şi laicii din dieceza pe care o conducea au avut drept consecinţă creşterea numărului de catolici şi înrădăcinarea tot mai adâncă a credinţei catolice pe pământul Moldovei. Acest succes pastoral al primului episcop indigen de Iaşi se datorează, în primul rând, fidelităţii sale faţă de chemarea sacerdotală şi episcopală[59], dar şi competenţei preoţilor şi laicilor din Moldova, care au reuşit aproape întotdeauna să asculte şi să pună în practică învăţăturile păstorului lor. Miile de pagini semnate de episcopul Mihai Robu, păstrate în Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Iaşi, dau mărturie despre grija pe care acesta o purta necontenit faţă de supuşii săi, indiferent de rangul şi statutul pe care aceştia l-ar fi ocupat în societate sau în Biserică. Această imparţialitate de care a dat dovadă a făcut ca faima sa să crească din ce în ce mai mult, iar amintirea numelui său să fie veşnică în istoria pe care catolicii din Moldova au scris-o de-a lungul secolelor. Orice catolic din Moldova poartă în suflet, chiar fără să-şi dea seama, amprenta spirituală a episcopului Mihai Robu, una dintre personalităţile religioase de prim rang din istoria României. Fără semnificativa contribuţie a acestuia, catolicismul la est de Carpaţi ar fi fost mult mai sărac, aproape searbăd. Primul episcop indigen de Iaşi reprezintă pentru catolicii din Moldova uriaşul de pe umerii căruia pot scruta orizonturi noi, care să-i unească, pe de o parte, cu Tradiţia Bisericii, iar pe de alta, să-i ţină aproape de regiunea şi contextul în care îşi exprimă credinţa. De pe acest soclu stabil, credincioşii de astăzi reuşesc să întrezărească scopul unităţii şi al păcii

[59] Episcopul Mihai Robu „nu s-a sfiit să împlinească cele mai de rând servicii preoţeşti în catedrală şi zilnic – tot timpul cât a fost în Iaşi – mergea pe jos de la episcopie la capela maicilor sioniste, unde celebra sfânta Liturghie la orele 7, cu precizie matematică" (Iosif Gabor, Ierarhia catolică a Moldovei, ms., vol. III, 191).

lăuntrice, singurul motiv care l-a determinat pe episcopul Mihai Robu să-şi închine întreaga viaţă lui Dumnezeu şi oamenilor. Jertfa vieţii sale nu a fost zadarnică şi deci nu poate fi dată uitării, cu atât mai mult cu cât astăzi catolicismul din Moldova se află, ca şi în perioada interbelică, într-o perioadă de păstorire şi de viaţă socială şi culturală dinamică.

Încheiere

Sfînta Scriptură abundă de laude aduse înţelepciunii, e plină de lauda adusă omului înţelept, fie bărbat, fie femeie, care îşi cântăreşte bine faptele şi cuvintele înainte de a le folosi, care nu-şi mâhneşte Creatorul, nici aproapele, prin cuvinte contrare adevărului, omeniei, dreptăţii sau moralei. În acelaşi timp, îi dezaprobă pe toţi cei care se abat de la această cale a înţelepciunii. Citim în Sfânta Scriptură că povaţa este un sfetnic bun şi că îndemnurile care dau învăţătură sunt calea vieţii (*Prov* 6,23), iar în altă parte, după sfatul Ziditorului a toate, cine doreşte viaţa şi vrea să aibă zile bune, acela să-şi oprească limba de la rău şi buzele lui să nu spună vicleşug (*Ps* 33,12). La capătul celălalt întâlnim Ierusalimul pustiit şi Iudeea căzută, pentru că limba fiilor lui Israel a fost împotriva Domnului şi a slavei sale (*Is* 3,8). Şi aşa este de aşteptat să păţească toate neamurile ai căror fii s-au degradat sufleteşte, făcând loc minciunii în viaţa lor particulară şi socială. Pentru îndreptarea acestor fii şi-a slujit episcopul Mihai Biserica şi neamul. Mare dar al lui Dumnezeu este limba omului. De aceea ne sfătuieşte Mihai Robu să ne îngrijim de sfinţenia ei, prin roua rugăciunii care îi va da apoi putere să stea numai în slujba Duhului Sfânt, împlinindu-şi astfel adevărata menire. Acelaşi ideal l-a insuflat şi seminariştilor pentru care, ca profesor şi ca episcop, s-a arătat a fi mereu un tată milostiv şi iubitor ce-şi îngrijeşte copiii la „umbra aripilor sale" (*Ps* 17,8). Cât despre românii noştri, n-avem nici o îndoială că iubirea adevărului este trăsătura de temelie a sufletului lor. Şi fiindcă, după cuvântul lui Isus, adevărul îi scoate la limanul libertăţii pe cei ce-l iubesc pe el (*In* 8,32), nu ne îndoim nici despre aceea că Dumnezeul părinţilor noştri ne va elibera de vrăjmaşii noştri. Aşa gândea, simţea, vorbea, se ruga episcopul Mihai Robu.